

Lucille Clifton: * cienie *

Lucille Clifton: * cienie *

(tł. Ela Binswanger)

u kresu dni

dojdiesz do miejsca

zwanego memphis.

tam odczekasz chwilę

nad rzeką mississippi

póki nie poczujesz cienia

innego memphis i innej

rzeki. nilu.

obudź się dziewczyno.

ty śniesz.

znakiem może być woda albo ogień

lub może to być czarna ziemia

lub czarna krew pod ziemią.

lub mogą to być zgłoski ledwie

zakodowane dla ciebie od twojego południowego rodu.

obudź się dziewczyno.

przysięgam, ty śniesz.

memphis.

stolica starego królestwa

starożytnego egiptu w dolinie

rzeki płynącej między
wielkimi piramidami.
nil. urodzony w górach
księżycyca.

obudź się dziewczyno.
to nie ma sensu.

czekaj tam.
w cieniu twojego pokoju
możesz zobaczyć inną ciemną kobietę
słaniającą się po zbyt dużej stracie.
będzie marzyła o małej łodzi
przez stulecia wód
w nowy biały świat.
będzie nosić szaty tkane
z porzucenia.

obudź się dziewczyno.
to bez związku.

znaczenie ma rzeka
głosów. znaczenie
ma cierpliwość księżycyca.
znaczenie to wątek
uciekający wiecznie w cień.

dziewczyno dziewczyno obudź się.
ktoś cię wzywa.

*

Lucille Clifton: * shadows * / cienie

(tł. Ludwik Turko)

później

dojdiesz do miejsca

zwanego memphis

będziesz tam czekała

na brzegu rzeki mississippi

aż poczujesz nachodzący cień

innego memphis i innej

rzeki. Nil

przebudź się dziewczyno,

śniesz

znakiem może być woda lub ogień

lub czarna ziemia

lub czarna krew pod ziemią

lub może miękka mowa południowca

która odróżnia i ciebie

przebudź się dziewczyno,

śniesz, mówię ci, śniesz

memphis

stolica starego królestwa

starożytnego egiptu w górze

rzeki płynącej w kanionie
wielkich piramid.
nil, zrodzony w górach
księżycowych.

przebudź się dziewczyno,
to nie to.

czekaj tam.

w cieniu swego pokoju
może spotkasz tam czarną kobietę
osłabłą od nadmiaru strat.
ona będzie śniła o łodzi
płynącej przez stulecia wód
do białego nowego świata
będzie ona tkła suknie
czasu opuszczenia

przebudź się dziewczyno,
to co było nic nie znaczy

tym co jest to rzeka
głosów. tym co jest to
cierpliwość księżycy
to czółenko wieczności
przemykające w cieniu.

dziewczyno dziewczyno wstań.
ktoś cię woła.

*

Lucille Clifton: CIENIE

(tł. Elżbieta Kurowska)

wreszcie

dojdiesz do miejsca

zwanego memphis.

tam poczekaś

nad rzeką mississippi

dopóki nie poczujesz cienia

innego memphis i innej

rzeki. nilu.

obudź się dziewczyno.

śniesz

znakiem może być woda lub ogień

a może czarna ziemia

lub czarna krew pod ziemią

lub też same sylaby może

tajny szyfr dla ciebie od krewnych z południa.

obudź się dziewczyno.

przysięgam, że śniesz.

memphis

stolica starego królestwa

starożytnego egiptu w górze

rzeki naprzeciw
wielkich piramid
nil. urodzony w górach
księżycowych.

obudź się dziewczyno
to bez związku

czekaj tam.

w cieniu twojego wnętrza
możesz zobaczyć inną czarną kobietę
osłabioną zbyt wieloma stratami
będzie śniła małą łódkę
dryfującą przez wieki wód
w nowy biały świat.
będzie nosić szaty
tkane z porzucenia

obudź się dziewczyno.
co było nie znaczy już nic.

znaczenie ma rzeka
głosów. Znaczenie
ma cierpliwość księżyca.
znaczenie jest wątkiem
wiecznie snutym w cieniu

dziewczyno, dziewczyno zbudź się
ktoś cię wzywa

*

Lucille Clifton: * shadows *

in the latter days
you will come to a place
called memphis.
there you will wait for awhile
by the river mississippi
until you can feel the shadow
of another memphis and another
river. nile.

wake up girl.
you dreaming.

the sign may be water or fire
or it may be the black earth
or the black blood under the earth.
or it may be the syllables themselves
coded to you from your southern kin.

wake up girl.
i swear you dreaming.

memphis.
capital of the old kingdom
of ancient egypt at the apex
of the river across from the

great pyramids.

nile. born in the mountains

of the moon.

wake up girl.

this dont connect.

wait there.

in the shadow of your room

you may see another dusky woman

weakened by too much loss.

she will be dreaming a small boat

through centuries of water

into the white new world.

she will be weaving garments

of neglect.

wake up girl.

this done mean nothing.

meaning is the river

of voices. meaning

is the patience of the moon.

meaning is the thread

running forever in shadow.

girl girl wake up.

somebody calling you.

*

(1995)

https://www.youtube.com/watch?v=50cQSk_sF4Q

Lucille Clifton (27 czerwca 1936 w Depew, Erie County, New York - 13 lutego 2010 w Baltimore, Maryland) - amerykańska poetka, pisarka i pedagog z Buffalo w stanie Nowy Jork wywodząca się z rodziny z zachodnioafrykańskiego królestwa Dahomey, obecnie Republiki Beninu. W latach 1979-1985 nosiła tytuł *Poet Laureate of Maryland*, była dwukrotną finalistką Nagrody Pulitzera za poezję, otrzymała *National Book Award for Poetry 2000*. W 2007 zdobyła Nagrodę Poezji Ruth Lilly; nagroda w wysokości 100 000 USD jest uhonorowaniem żyjącego amerykańskiego poety, którego "osiągnięcia w życiu wymagają niezwyklego uznania". Clifton otrzymała też Medal Roberta Frosta za całokształt twórczości od *Poetry Society of America*.

Przyszła na świat jako Thelma Lucille Sayles, córka pracownika przemysłu metalurgicznego. Była stypendystką Howard University w Waszyngtonie w latach 1953-1955, następnie studiowała na State University of New York w Fredonii (niedaleko Buffalo).

W 1958 poślubiła Freda Jamesa Cliftona, profesora filozofii na uniwersytecie w Buffalo i rzeźbiarza, którego rzeźby przedstawiały afrykańskie twarze. Lucille i jej mąż mieli sześcioro dzieci, cztery córki i dwóch synów. W 1984 jej mąż zmarł na raka.

W 1967 debiutowała w antologii *"The Poetry of the Negro"*. W 1967 Cliftonowie przeprowadzili się do Baltimore w stanie Maryland. Jej pierwszy zbiór wierszy, *"Good Times"*, został opublikowany w 1969 i wymieniony przez *The New York Times* jako jedna z dziesięciu najlepszych książek roku.

W latach 1985-1998 Clifton była profesorem literatury i twórczego pisania na *University of California* w Santa Cruz. Była cenioną profesorką nauk humanistycznych w *St. Mary's College of Maryland*. W latach 1995-1999 wykładała na *Columbia University*.

Lucille Clifton prześledziła korzenie swojej rodziny w zachodnioafrykańskim królestwie Dahomey, obecnie Republika Beninu. Gdy dorastała, jej matka powiedziała: "Bądź dumna, jesteś jedną z kobiet z Dahomey!"

Jako jedną ze swoich przodków wymienia pierwszą czarną kobietę, która została "legalnie powieszona" za nieumyślne spowodowanie śmierci w stanie Kentucky w czasach niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

Dziewczęta w jej rodzinie rodzą się z dodatkowym palcem na każdej ręce, to cecha genetyczna, polidaktylia. Dwa dodatkowe palce Lucille zostały amputowane chirurgicznie, gdy była małym dzieckiem, co było wówczas powszechną praktyką ze względu na przesąd i piętno społeczne. Jej „dwa duchy-palce” i ich działania stały się tematem w jej poezji i innych pismach.

Problemy zdrowotne w późniejszych latach obejmowały bolesną dnę, która przysparzała jej trudności w chodzeniu.

Jej seria książek dla dzieci na temat młodego czarnego chłopca rozpoczęła się w 1970 z okazji Dni Everetta Andersona. Everett Anderson, bohater kilku książek Clifton, mówi w afroamerykańskim języku angielskim i zajmuje się prawdziwymi problemami społecznymi.

Prace Clifton znajdują się w antologiach takich jak *"My Black Me: A Beginning Book of Black Poetry"*, *"A Poemat of Own Own: Voices of American Women Yesterday and Today"*, *"Black Stars: African American Women Writers"*, *"Daughters of Africa"* i *"Bedrock: Writers on the Wonders of Geology"*.

Badania nad życiem i pisarstwem Cliftona obejmują dwa tytuły: *"Wild Blessings: The Poetry of Lucille Clifton"* (LSU Press, 2004) Hilary Holladay oraz *"Lucille Clifton: Her Life and Letters"* (Praeger, 2006) Mary Jane Lupton.

W 1980 Clifton opublikowała wiersz "hołd dla moich bioder" w zbiorze wierszy "Dwugłowa kobieta", który w całości jest "hołdem dla czerni". Ten szczególny zbiór poezji jest także początkiem zainteresowania Cliftonem przedstawieniem "transgresyjnego czarnego ciała", "hołd dla moich bioder" poprzedzony był wierszem "hołd dla moich włosów" - i dopełniał temat związku między afroamerykańskimi kobietami i mężczyznami, mający na celu odkrycie negatywnych stereotypów związanych z czarnymi ciałami kobiet.

"hołd dla moich bioder" i "hołd dla moich włosów" wiążą ciało afroamerykańskie z potęgami mitologicznymi - techniką literacką powszechną wśród wielu dzieł literackich Afroamerykanów. Jane Campbell przedstawia ideę, że *"specyficzny wpływ tworzenia mitów na relacje rasowe... stanowi akt radykalny, zachęcający publiczność do obalenia rasistowskiej mitologii, która udaremnia i pokonuje Afro-Amerykanów, i do zastąpienia jej nową mitologią zakorzenioną w czarnej perspektywie. Wiersz Clifton "hołd dla moich bioder", celebryje afroamerykańskie ciało kobiety jako źródło siły, seksualności, dumy i wolności.*

Ta poetka z Depew w hrabstwie Erie

pochodziła z innej świata sfery,

córa cór z Dahomey,

dumna z karnacji swej,

pięknej niczym czerń czarnej pantery.

(*ebs*)